

МОЗ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР НАУКОВОЇ МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
ТА ПАТЕНТНО ЛІЦЕНЗІЙНОЇ РОБОТИ
(УКРМЕДПАТЕНТІНФОРМ)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ
ЛИСТ

*про наукову (науково-технічну) продукцію, отриману за
результатами наукової, науково-технічної та науково-організаційної
діяльності підприємств, установ, організацій Міністерства охорони
здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Національної
академії медичних наук України призначену для практичного
застосування у сфері охорони здоров'я*

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Український центр наукової медичної інформації
та патентно-ліцензійної роботи
(Укрмедпатентінформ)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

ПРО НОВОВВЕДЕННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

№296-2014

Випуск 23 з проблеми
«Стоматологія»
Підстава: рекомендація головного
позаштатного спеціаліста МОЗ України

ГОЛОВНОМУ СТОМАТОЛОГУ
КЕРІВНИКАМ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ
З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ОБЛАСНИХ,
КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ

СПОСІБ ПРОФІЛАКТИКИ ПРОЯВІВ ПОБІЧНОЇ ДІЇ ЦИТОСТАТИЧНОГО ЛІКУВАННЯ В ПОРОЖНИНІ РОТА У ХВОРИХ НА РАК МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ

УСТАНОВИ-РОЗРОБНИКИ:

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**УКРМЕДПАТЕНТИНФОРМ
МОЗ УКРАЇНИ**

А В Т О Р И:

**СУХІНА І.С.,
СОКОЛОВА І.І.**

м. Київ

Суть впровадження: ефективний спосіб профілактики проявів побічної дії цитостатичного лікування в порожнині рота у хворих на рак молочної залози, шляхом застосування комплексу гігієнічних заходів.

Пропонується для впровадження в закладах охорони здоров'я (обласних, міських, районних) стоматологічного профілю спосіб профілактики проявів побічної дії цитостатичного лікування в порожнині рота у хворих на рак молочної залози (РМЗ).

Ускладнення в порожнині рота при проведенні цитостатичного лікування у онкологічних хворих складають 40–90 %. В основу розвитку даної патології полягає прямий та непрямий токсичний вплив цитостатиків. Проблема проявів стоматотоксичності залишається актуальною, бо цей стан потребує зниження наступної дози хіміотерапії в 2 рази, а це у свою чергу впливає на виживання хворих.

Авторами розроблено спосіб профілактики проявів побічної дії цитостатичного лікування в порожнині рота у хворих на РМЗ, який направлено на зниження частоти проявів токсичної дії ад'ювантної поліхіміотерапії.

Ефективність способу доказана клінічними дослідженнями. Під нашим спостереженням перебувало 89 пацієнток.

Профілактику виконували наступним чином: проводили чищення зубів зубною пастою з фтором 2 рази/добу зубною щіткою середньої жорсткості, використовували після кожного прийому їжі гігієнічний ополіскувач для порожнини рота. Також рекомендували не використовувати зубочисток та не вживати абразивної їжі.

Для доказу достовірності результатів проведеного дослідження взята однорідна група пацієнтів: тільки жінки зі злоякісним захворюванням молочної залози, які отримали на 1-му етапі комбіноване лікування (радикальна мастектомія за Маденом + променева терапія) і цикл ад'ювантної поліхіміотерапії (ПХТ) за однаковою схемою – CAF. У всіх хворих діагноз РМЗ був верифікований морфологічно.

Хворі були розділені на дві групи. Пацієнтки групи 2 перед початком хіміотерапевтичного лікування були навчені правилам гігієнічного догляду за порожниною рота і поінформовані про необхідність його проведення: рекомендували чистити зуби 2 рази/добу зубною щіткою середньої жорсткості, використовуючи зубну пасту з фтором і гігієнічний ополіскувач

для порожнини рота; не користуватися зубочистками, уникати вживання абразивної їжі. Пацієнтки групи 1 чистили зуби 1 раз/добу будь-якими зубними пастами; ополіскувачей для порожнини рота не використовували.

До 1-ї групи входило 26 хворих на РМЗ T1N0M0 – T2N1M0 стадій. Вік хворих на РМЗ коливався в діапазоні від 35 до 72 років. Середній вік склав (54,1±9,2) року.

До 2-ї групи включено 63 хворих на РМЗ T1N0M0 – T2N1M0 стадій. Вік хворих на РМЗ 2-ї групи коливався в діапазоні від 34 до 76 років. Середній вік склав (55,9±1,1) року.

Обстеження пацієнток проводили перед початком і в кінці циклу ПХТ за загальноприйнятою схемою: розпитування, огляд, перкусія, пальпація, термодіагностика та пара клінічні методи обстеження. Стан слизової оболонки порожнини рота оцінювали на підставі огляду, звертаючи увагу на ступінь її зволоження, наявність гіперемії, ерозивних елементів, нальотів, а також інших елементів ураження. Прояв побічної дії цитостатичного лікування в порожнині рота оцінювали також на підставі суб'єктивних відчуттів пацієнток.

Отримані дані вносилися в уніфіковану карту, яку використовували для статистичного аналізу. Статистична обробка отриманого матеріалу проводилася за допомогою пакета програм STATISTICA.

Після проведення I циклу ПХТ 22 з 26 (84,6%) пацієнток 1-ї групи і 42 з 63 (66,7%) пацієнток 2-ї групи пред'являли різні скарги.

Встановлено, що проведення ПХТ супроводжувалося розвитком хейліту (сухість губ і висипання на них, тріщина в куточках рота) в 76,9 % (у 20 з 26 пацієнток) і 15,9 % (у 10 з 63 пацієнток), в 65,4 % (у 17 з 26 пацієнток) і 46,0 % (у 29 з 63 пацієнток) – мукозиту (запалення слизової оболонки порожнини рота (СОПР), набряклість тканин порожнини рота, наявність ерозивних елементів, болючість слизової оболонки (СО) шік, наліт на язиці) різного ступеня тяжкості (I-II ст.), та в 69,2 % (у 18 з 26 пацієнток) і 49,2 % (у 31 з 63 пацієнток) – дисфункцією слинних залоз (сухість в порожнині рота, спрага, наявність піноподібної слини).

В результаті застосування профілактичних заходів у 2 групі скарги на наявність нальоту на язиці знизилися з 36,4 до 7,1 %, наявність афт – з 27,3 до 2,3 %, болючість СО шік – з 22,7 до 4,8 %, печіння кінчика язика – з 13,6 до 4,8 %, печіння ясенних сосочків – з 13,6 до 4,8 %, наявність тріщин в куточках рота – з 40,9 до 7,1 %, сухість губ – з 59,1 до 16,7 %, запалення СОПР – з 13,6 до 9,5 %, рівень висипань на губах знизився – з 18,2 до 2,3 %, запалення і кровоточивість ясен – з 18,2 до 7,1 %, набряклість язика – з 13,6 до 2,3 %, набряклість тканин порожнини рота – з 27,3 до 4,8 %, піно подібна слина – з 27,3 до 4,8 %, зміна смакових відчуттів – з 68,2 до 57,1 % і зниження апетиту – з 72,7 до 57,1 %.

Проведення профілактичних гігієнічних заходів сприяло зниженню частоти проявів побічної дії цитостатичного лікування в порожнині рота у пацієнок з РМЗ до 66,7 %.

Теоретичною основою розробленого профілактичного гігієнічного комплексу є висока частота і поліморфізм симптомів клінічного прояву стоматотоксичності, у тому числі пошкодження слизової оболонки порожнини рота.

Показання до застосування: можливість розвитку проявів стоматотоксичності у пацієнок із РМЗ.

Протипоказання до застосування: індивідуальна підвищена чутливість до складових компонентів ополіскувача.

Висновки: застосування гігієнічних заходів сприяло зниженню частоти хейлітів – в 4,8 разу, мукозитів – в 1,4 разу, дисфункції слинних залоз – в 1,4 разу. Спосіб може бути рекомендований для використання в практиці стоматолога, онколога та хіміотерапевта в якості профілактичних заходів проти можливих ускладнень під час проведення поліхіміотерапії у хворих на РМЗ.

Інформаційний лист складено за матеріалами НДР «Удосконалення та розробка індивідуалізованих методів діагностики та лікування стоматологічних захворювань у дітей та дорослих» (№ Держреєстрації 0112U002382).

За додатковою інформацією з проблеми звертатися до авторів листа: Харківський національний медичний університет, кафедра стоматології, тел. (057) 707-73-80; (050)303-25-93 Сухіна Ірина Сергіївна

Відповідальний за випуск: Горбань А.Є.

Підписано до друку 30.03.2015. Друк арк. 0,13. Обл.-вид арк. 0,08. Тир. 112 прим.

Замовлення № 296. Фотоофсетна лаб. Укрмедпатентінформ МОЗ України, 04655, Київ, проспект Московський, 19 (4 поверх).

МОЗ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР НАУКОВОЇ
МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА
ПАТЕНТНО-ЛІЦЕНЗІЙНОЇ РОБОТИ
/Укрмедпатентінформ/

04655, Київ,
проспект Московський, 19
тел/факс: (044) 428-36-76,
тел. (044) 428-37-22
e-mail: minf@ukr.net

MINISTRY
OF PUBLIC HEALTH
UKRAINIAN CENTRE OF SCIENTIFIC
MEDICAL INFORMATION AND PATENT
LICENCE PROVISION

19 Moskovs'kii ave,
04655, Kyiv-209, Ukraine
tel/fax: 428-36-76,
tel. (044) 428-37-22
e-mail: minf@ukr.net

РЕЄСТР (А)

здійсненої розсилки інформаційного листа Лист №296–2014. Вип. №23

**СПОСІБ ПРОФІЛАКТИКИ
ПРОЯВІВ ПОБІЧНОЇ ДІЇ ЦИТОСТАТИЧНОГО ЛІКУВАННЯ
В ПОРОЖНИНІ РОТА У ХВОРИХ НА РАК МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ
для впровадження у сферу охорони здоров'я України**

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: «Стоматологія»		
№ П/Л	АДРЕСАТИ	ОД.
1	Департамент кадрового менеджменту, освіти та науки МОЗ України	1
2	Відділ з питань якості надання медичної допомоги МОЗ України	3
3	Управління реформ системи охорони здоров'я МОЗ України	1
4	Головному позаштатному спеціалісту МОЗ України <i>з лікарської спеціальності.</i>	1
5	Структурним підрозділам з питань охорони здоров'я ОДА. (Головному обласному спеціалісту <i>з лікарської спеціальності</i>)	23
6	Управління охорони здоров'я Київської МДА. (Головному міському спеціалісту <i>з лікарської спеціальності</i>)	1
7	Науковим відділам вищих медичних (фармацевтичного) навчальних закладів МОЗ України	14
8	Бібліотеки вищих медичних (фармацевтичного) навчальних закладів МОЗ України	14
9	Науковим відділам медичних академій післядипломної освіти МОЗ України (Національної, Харківської, Запорізької)	3
10	Бібліотеки медичних академій післядипломної освіти МОЗ України (Національної, Харківської, Запорізької)	3
11	Медичним факультетам державних національних університетів МОН України	3
12	Національна наукова медична бібліотека України	5
13	Обласні наукові медичні бібліотеки	23
14	Установа розробник ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ	9
15	Авторам інформаційного листа	6
16	До архіву Центру Укрмедпатентінформ МОЗ України	2
Всього кількість примірників 112 од.		

Директор
м.п.

А. Горбань